

Un turista privilegiat

Fer de turista a Moscou, en aquests moments, pot representar per al visitant occidental una sorprenent carrera d'obstacles en una ciutat que ha esdevingut un immens mercat.

Quan els motors del gegantesc *Iluschin-86* deixen de bronzir en l'aeroport internacional de Moscou després d'haver consumit set hores de la nostra vida en el seu ventre platejat, i mentre empassem saliva com desesperats per intentar destapar l'oida, ja ha començat la sorprenent carrera d'obstacles que ha d'afrontar avui qualsevol turista que arribi a la Unió Soviètica, ja sigui per primera vegada o si ja té certa experiència de la vida en aquell país, perquè de res li serviran totes les experiències anteriors.

Als pocs instants d'haver deixat l'avió i d'haver reconegut uns inacabables passadissos, es pren contacte amb la primera realitat, la primera gran consecució del poble rus: la cua. Es tracta d'un estrany fenomen, tan antic en el temps com l'existència de l'esperit esclau, font de tota mena de béns espirituals per als ciutadans soviètics, fins i tot de benestar físic, ja que a través de la cua és com poden accedir als migrats béns de consum que de tant en tant arriben a les seves mans àvides d'excitants experiències, com obtenir un paquetet de petits plàtans vietnamites. Però no avancem esdeveniments.

Els visitants arriben a un immens vestíbul del gran aeroport —a la Unió Soviètica, les grandàries i les distàncies són l'únic que està d'acord amb la dimensió del país— i comencen a apinyar-se en la massa formiguejant dels altres tres-cents companys de vol per passar el control de la policia, en un cas de física

La cua forma part de la vida quotidiana a l'URSS.

impossible com voler buidar la Mediterrània per tres estrets de Gibraltar. A més de la dificultat pròpia del tema, l'operació s'alenteix perquè el policia soviètic mira i remira un per un tots els aspirants a turista amb expressió gèlida. Simpàticament impressionant. Una vegada consumits els tres o quatre minuts reglamentaris d'intercanvi de mirades amb la policia, ja som oficialment a la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques. No farem esment dels tràmits de recollida de maletes perquè no aporten res de nou a qualsevol desesperat experiència en qualsevol aeroport del món. Surten per un lloc insospitat, diferent del que s'anuncia, i en una mitja

hora, quart més o dos minuts menys, ja estem arrossegant les bosses, perquè hi ha carrets però són de pagament, i de rubles no se'n troben amb facilitat al món occidental.

Just quan travessem la zona restringida als ciutadans del país, ens trobem amb la segona realitat que conforma la societat soviètica d'avui: som posseïdors de tot el que desitgen els membres del poble rus. Ho descobrim als pocs instants, quan se'ns acosta un mosso de l'aeroport i, amb expressió de complicitat i gest semblant al d'oferir-nos l'última troballa atòmica, ens diu: "¿change, change?". Mentrestant, un company seu, dissimulant horrorosament, vigila que cap esta-

ment oficial se n'adoni o pertorbi la important transacció internacional. "Ten rubels for dolar ...", és la temptadora frase que ens omple de neguit. ¿És bo el canvi?, ¿són falsos els bitllets? Un company ja experimentat ens dona llum verda. Els bitllets de 25 rubles són bons, i el canvi és l'habitual al mercat negre. Acceptem i ens carreguem de rubles de 25, sense saber si hem canviat molt o poc, ja que no tenim un preu tipus per comparar. Ens diuen que es força *pasta*. En especial, atenen que no sabem què fer-ne, de la moneda oficial.

En relació amb aquest tema, cal dir que el canvi a Rússia és d'allò més senzill i complicat a la vegada. El

mercat negre és absolut, total. Cada turista sembla una molla de pa cercada i disputada per centenars de formigues. Avui, a la Unió Soviètica, si parlessin anglès seria Amèrica. El dòlar és el rei. Tot es pot comprar en dòlars. Els taxis es neguen a posar taxímetre i fan preu en dò-

conèixer. El material ve directament de les fàbriques al consumidor, amb el corresponent percentatge per cadascuna de les baules de la cadena, cada dia més nombroses. Es tracta d'una societat en plena descomposició, sense cap hàbit consumista. En l'actualitat, amb els canvis

ta que sigui, els rubles que els donen arriben per poc, i més ara que hi ha la febre del dòlar. Per tant, poc es pot comprar en un mercat negre cada vegada més professionalitzat i exigent. Un viatge en el famós *metro* de Moscou costa 5 kopeks, és a dir, 5 cèntims. Una copa de vod-

canvi ens surt a 10 pessetes per ruble, però el canvi oficial en Duty Free Shop o en les Beryoska, és a dir, botigues estatals reservades exclusivament als estrangers, el ruble va a 1'6 dòlars, cosa que col·loca el ruble en 170 pessetes, és a dir, a preu de ruble-or. Es considera la

PEPITA MEYNIEL

A l'esquerra, manifestació de suport a la *perestroika* davant el Ministeri d'Affers Estrangers. A la dreta, captaire al carrer Arbat.

lars, es venen rellotges, gorses de pell, caviar, tot el que pot oferir el país, sempre que estiguem disposats a pagar-ho en dòlars. El ruble només és la moneda oficial de nom. La gent jove és la més llançada a buscar el que porta el turista: en primer lloc moneda convertible, després també podeu fer bons canvis amb bolígrafs, encenedors a paquets de cigarretes, i el preu mitjà de tot el que vulgueu són 10 dòlars. Així, podeu comprar tots els rellotges Raqueta que vulgueu a 10 dòlars; la llauna de caviar negre de 160 grams a 10 dòlars, gorros de pell de l'exèrcit a 10 dòlars, en les xarxes de distribució més ben organitzades que ens és possible

que s'estan produint en la seva àrea d'influència, volen introduir-s'hi al preu que sigui, canviant, venent, enganyant o robant. I el turista és la peça més preada i, en realitat, l'única font d'ingressos exteriors a què tenen accés. Però el mercat negre també el pateix el ciutadà soviètic que ha de pagar preus exorbitants per alguns dels 240 articles bàsics que no hi ha normalment a la venda. Per entendre una mica la situació, cal dir que el salari mitjà de qualsevol treballador de la Unió Soviètica és de 240 rubles mensuals. Això realment representa, al canvi negre, unes dues mil quatre-cents pessetes, i si bé la vida és barata, el problema és que, per bara-

ka, 3 rubles en un bar que accepti la moneda del país. En un bar d'hotel per a estrangers demanen 2 dòlars per la copeta. Una ració de caviar de salmó val 5 rubles, però aquests preus, per a qui ha d'afrontar la vida diària, són molt alts. Una carrera en taxi a preu de taxímetre, d'uns dos quilòmetres, no arriba a un ruble. Val aproximadament uns 98 kopeks, és a dir, unes 10 pessetes, però el quilo de tomaques val 15 rubles ...i no se'n troben.

Hi ha el canvi oficial en el banc: 5'9 rubles per dòlar, és a dir, que cada ruble resulta a unes 18 pessetes. En el mercat negre per cada dòlar ens donen uns 10 rubles i fins i tot poden arribar a 15. El

compra com a transacció comercial amb l'exterior ... Com podem veure, l'ànsia per la moneda estrangera no és solament de la gent del carrer sinó molt especialment del mateix aparell de l'estat.

Tot això ens parla ben a les clares de com es viu avui a Rússia. Es tracta de l'enfosaament total d'un sistema que porta un desproveïment absolut de la població. Valgui com a exemple que a Moscou fa prop de dos mesos que no hi ha un sol gram de formatge a les botigues, i la llet és un bé absolutament precios i escàs. Els mateixos russos expliquen l'acudid que reflecteix el criteri que tenen de la seva economia, quan diuen que un rus es va posar

PEPITA MEYNIEL

D'esquerra a dreta: interior magatzems GUM, novençans a Leningrad i aparadors buits i venda d'art al carrer.

a la cua d'una botiga. Quan al cap d'una hora li va tocar la tanda, va demanar peix, i el venedor li va contestar: "S'ha equivocat de botiga, aquí el que no tenim és carn. La tenda on no tenen peix és la del davant ...". A Leningrad, la cua més aparatosa es podia veure en una botiga d'electrodomèstics per comprar televisors, donat que feia 3 mesos que no n'hi arribaven. Es tracta d'un gran país que és verge a tot consumisme, que les empreses estrangeres analitzen com a font d'inversió i on la població està desitjant que s'obrin les portes definitivament per incorporar-se al sistema de vida occidental. De moment, però, només hi accedeixen mitjançant la picaresca, que han après ràpidament. El robatori ha passat de ser una cosa impensable i gairebé inexistent fa cinc anys a una pràctica habitual. La roba interior femenina és una peça molt buscada. Les cambres dels hotels ofereixen a les turistes el canvi d'unes bragues o sostenidors per caviar, matriuskas o vodka. Si l'estrangera es nega al canvi, el millor que pot fer és vigilar la seva roba, perquè té moltes possibilitats que quan marxi,

ho faci sense roba interior. La policia, davant dels robatoris, actua amb absoluta impassibilitat. La tradicionalment respectada milícia, és a dir, la policia civil, assegura que no pot investigar un robatori. Només en cas que el delinqüent sigui vist en el moment de cometre l'acte contrari a la llei ...

Gorres de llana, màquines d'afaitar, perfums, assecadors de cabell, cartons de tabac i altres béns *importats* pels turistes per al seu ús personal, desapareixen misteriosament de les habitacions. L'hotel Belgrad de Moscou és un dels punts on és més difícil preservar el domini dels objectes personals... fins i tot bolsos han desaparegut de la taula del menjador... sense que ningú els hagi vist marxar.

Actualment és difícil viure a l'URSS. Els polítics, encaparrats a aconseguir els millors llocs en la lluita per l'obertura, no atenen amb excés la vida interior del país, on la gent, neguitejada pel canvi present i sense saber exactament quin camí s'ha d'agafar, es llança al carrer a "buscar-se la vida" de la manera que sigui. La visió general de la capital de la Unió Soviètica

és trista i gris. Gris de les cases, dels carrers, de l'aigua del riu, del cel, del vestuari de la gent i fins i tot de la neu que, en caure, a l'instant ja és bruta ...

El suborn i la corrupció s'han expandit pertot arreu. A Leningrad és impossible establir connexió telefònica amb el nostre país abans de quatre dies de demanda la conferència... si no és que demaneu una trucada amb un bitllet de 50 rubles al taulell; aleshores podreu parlar amb València o Barcelona en un parell d'hores, termini absolutament normal a Moscou per una trucada amb l'exterior. Com a exemple de corrupció podem posar els bars dels hotels per a estrangers, on hi ha una munió de prostitutes –cobrant en dòlars, naturalment– i quan hi ha un aldarull entre aquestes noies i qualsevol client, l'aparició de la policia serveix per donar suport a la reivindicació de les noies, que paguen un tant a la policia per la seva protecció. Es tracta, clarament, d'un país on tothom és funcionari i ningú no funciona. No hi ha cap mena d'incen-tiu. Es cobra el que es cobra, es treballi o no. I per més que

facis no pujaràs en l'escalafó, on els graons no són fets a cop de feina ben feta... sinó d'influència i padrinatge polític. Avui, el ciutadà rus és un ciutadà de segona categoria al seu mateix país. Realment no té dret a res més que a treballar i a intentar obtenir el que no hi ha. No pot entrar als hotels per a estrangers, no pot entrar a les botigues abastides... que són per a estrangers, i amb aquests no s'hi pot relacionar més que per canviar, estafar, robar o vendre, perquè fins i tot l'idioma és una barrera de primera magnitud per al rus gran. Són els joves qui ja tenen nocions d'anglès majoritàriament, i una mica d'italià. Amb això, molt de temps pel davant i un parell de rellotges a la butxaca, surten al carrer cada dia per fer la seva *perestroika* particular.

Parlem de la Rússia que ha desterrat la paraula *Spassiva* i es debat constantment entre el *niet* i el *dà*, absolutament sols i amb tot per aprendre, sota l'atenta mirada d'un món occidental, que espera el seu moment i l'oportunitat més adient. Avui, realment, és un greu problema ser rus a Rússia.

Eduard Cortés